

ΚΛΕΙΩ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'.

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ.

ΤΟΜΟΣ ΣΤ'.

ΑΡΙΘΜ. 13 (133).

Συνδρομή άρχομένη από 1. Άπριλίου έκάστου έτους έτησία μόν

φρ. χρ. 25 έξάμηνος δέ φρ. χρ. 12½.

ΕΤΟΣ ΣΤ'.

τῇ 1/13. Οκτωβρίου 1890.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΑΤΡΙΑΝ.

ΤΟ όνομα του έσχάτως αποθανόντος έν Παρισίοις μυθιστοριογράφου Σατριάν είχε αναποσπάστως συνδεσμεύον μετὰ του όνόματος του συνεργάτου αυτού Έρκμαν, ούδέποτε δέ έγνώσθη ούτε θά δυνηθῇ ίσως ποτέ νά έξακριβωθῇ, εις ποίον έκ των δύο τούτων συγγραφέων άνήκει ή μεγαλητέρα τιμή διά τὰ έξαίρετα έργα, άτινα από κοινού συνέγραψαν και έδημοσίευσαν. Ό Άλέξανδρος Σατριάν (Alexandre Chatrian), νεώτερος του συνεργάτου αυτού Έρκμαν, έγεννήθη τῇ 18. δεκεμβρίου 1826 έν τῇ κώμῃ Soldatenthal παρά τῷ Pfalzburg, τυχών δέ έν τῷ γυμνασίῳ τῆς πόλεως ταύτης έπιστημονικῆς παιδείσεως, έπέδόθη μετὰ ταύτα εις τὸ έμπορικόν στάδιον και ειργάσθη επί τινα χρόνον εις βελγικά τινα βελουργεία. Βραδύτερον όμως έγκαταλιπών τὸ στάδιον τούτο, επανήλθεν εις τὰς ανέκαθεν προσφιλεῖς αὐτῷ φιλολογικὰς σπουδὰς και ανέλαβε τὴν θέσιν υποδιδασκάλου έν τῷ γυμνασίῳ του Pfalzburg. Ένταύθα έγνωρίσθη μετὰ του Έρκμαν, όστις είχε σπουδάσει τὴν νοκὴν έπιστήμην έν Παρισίοις, και συνεδέθη άμέσως μετ' αὐτοῦ διά στενοτάτης φιλίας.

ΚΛΕΙΩ. ΤΟΜΟΣ ΣΤ'.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΑΤΡΙΑΝ.

Από του έτους εκείνου (1848) χρονολογεῖται ή κοινή αὐτῶν συνεργασία και φιλολογική παραγωγή υπό τὸ όνομα Erkman-Chatrian. Κατ' άρχὰς έδημοσίευσαν από κοινού έν επαρχιακοῖς φύλλοις μικρά τινα διηγήματα, άτινα έμειναν σχεδόν άπαρατήρητα, όπως και τὰ πρώτα αὐτῶν δραματικά δοκίμια δέν ήξιώθησαν νά παρασταδῶσιν επί τῆς σκηνῆς. Επί δέκα και επέκεινα έτη επάλαιον κατὰ τῆς άδιαφορίας του κοινού και ήγωνίζοντο παντὶ σθένει όπως τύχῃσι τῆς ποδουμένης εκτιμήσεως, μέχρις οὔ τέλος τῷ 1859 δημοσίευσαντες έν τῇ «Νέα επιδεωρήσει» (Revue nouvelle) τὸ μέγα αὐτῶν μυθιστόρημα «ὁ διάσημος Δόκτωρ Ματθαῖος» (L'illustre Docteur Matheus) διήνοιξαν έαυτοῖς τὴν ὁδὸν τῆς δόξης και τῶν εκτοτε άλληλοδιαδόχων λαμπρῶν επιτυχιῶν. Μεγάλην φήμην εκτήσαντο πρό πάντων διά τῶν ωραιότατων περιγραφῶν των ήθῶν και έθίμων τῆς έαυτῶν πατρίδος, τῆς Άλσατίας και του πλησίον Παλατινάτου, και τῶν εκεί επικρατουσῶν καταστάσεων και άγώνων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς επανάστασεως και τῆς πρώτης αυτοκρατορίας.

Τὰ ἐξοχώτερα τῶν μυθιστορημάτων τῶν δύο τούτων ἀναποσπάστως συνδεδεμένων συγγραφέων εἰσὶ τὰ ἐξῆς: «Contes fantastiques» (Par. 1860), «Contes de la Montagne» (1860), «Maître Daniel Rock» (1861), «Contes des bords du Rhin» (1862), «L'invasion ou le fou Yégo» (1862), «Le joueur de Clarinette», «La taverne du jambon de Mayence», «Les amoureux de Catherine» (1863), «Madame Thérèse ou les volontaires de 92» (1863), «L'ami Fritz» (1864), «Waterloo, suite d'un Conscrit de 1813» (1865), «Histoire d'un homme du peuple» (1865), «La

maison forestière» (1866), «Le blocus, épisode de la fin de l'Empire», «La guerre» (1868), «Histoire d'un paysan» (4. τόμ. 1869), «Histoire d'un sous-maître» (1871), «Les deux frères» (1873), «Le brigadier Frédéric» (1874), «Maître Gaspard Fix» (1876), «Contes vosgiens» (1877). — Πολλὰ ἐκ τῶν μυθιστορημάτων τούτων εἶναι μεταπεφρασμένα εἰς τὴν ἀγγλικὴν καὶ εἰς τὴν γερμανικὴν. Ἐκ τῶν δραμάτων τῶν Erckmann-Chatrian ὀνομαστότερα εἰσὶ τὰ ἐξῆς: «Le juif polonais», «L'ami Fritz» καὶ «Les Rantzau».

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ.

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΠΑΓΑΝΕΛΗ.

Α'.

ΤΟ τὸ τελευταῖον ἡμισυ τῆς πρὸ τοῦ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. Ἡ Ῥώμη ἦτο πάντοτε ἡ κραταῖα πόλις τοῦ Ῥωμύλου, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ ἄστυ, ὅπερ εἶχεν ὑψώσει ἡ αἰμοσταγὴς ἀφοσίωσις τοῦ Βρούτου, οἱ ἡρώισμοι τῶν πρώτων Ῥωμαίων, ἡ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ παρέρβασις τῶν Δημάρχων. Ἦδη αἱ ἀστικάι ἀρεταί, τὸ υπερήφανον συναίσθημα τοῦ Ῥωμαίου πολίτου ἐχώρουν εἰς ταχεῖαν κατάπτωσιν· καὶ αὐτὸ τὸ κύρος τῆς Συγκλήτου ἡμβλύνετο ὑπὸ τὴν περιφρόνησιν τῆς πρώτης τριανδρίας. Ὁ Πομπήϊος ἀνεπαύετο εἰς τὰς δάφνας καὶ τὰ πλούτη αὐτοῦ, καὶ ὑπατος αὐτόβουλος διώκει δι' ἀνθυπάτων ἀπὸ τῆς Ῥώμης τὴν Ἰσπανίαν, ἀπαξιῶν ν' ἀπέλθῃ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν Ἰβηρίαν ἥν ὡς νόημα σχεδὸν εἶχε λάβει κατὰ τὴν μεταξὺ τῶν τριάνδρων διανομίην. Ὁ ἀπληστος χρυσοῦ Κράσσος εἶχε φονευσθῇ ὑπὸ τῶν Πάρθων εἰς τὰς ἀπροσίτους ἐρήμους τῆς Μεσοποταμίας, ἐνθα ἀνέδωκε τὴν ὑστάτην πνοὴν τὸ φυχρὸν στόμα του, περιφρονητικῶς καὶ εἰρωνικῶς πληρωθὲν χρυσοῦ ὑπὸ τῶν μαχίμων ἐκείνων ἀγρίων. Μόνος ὁ Καῖσαρ, οὗ τινος τὸ λαμπρὸν ἄστρον ἤρχιζε τότε διαχέον τὴν ἀκτινοβολίαν αὐτοῦ, ὥζυνεν ἔτι τὸ ζῆφος τῆς Ῥώμης, μαχόμενος πρὸς τὰ πολεμικὰ στίφη τῆς Γαλλίας καὶ Γερμανίας, ὅπου νικηφόρους περιέφερε τότε τὰς λεγεῶνας καὶ τοὺς Ῥωμαίους αἰτούς. Ἡ Ῥώμη ἔζη πάντοτε, ἐκυρίαρχει, κατεπτόει. Ἀλλ' ἡ χρηστὴ τοῦ Νουμά καὶ ἐμπεινευσμένη φωνὴ δὲν ἤχει πλέον ἀπὸ τοῦ ρομαντικοῦ βήδους τοῦ σπηλαίου τῆς Ἡγερείας, διαπαιδαγωγοῦσα εἰς τὴν εὐνομίαν καὶ τὴν ἡμερότητα τὸν Ῥωμαϊκὸν λαόν. Ὁχρίων αἱ ἀναμνήσεις τῶν μεγάλων καὶ ἡρωϊκῶν χρόνων τῆς Ῥώμης. Οἱ ἀπόγονοι τῶν νικητῶν τῶν Σαρνιτῶν καὶ τῶν Καρχηδονίων, τὰ τέκνα τοῦ βασιλομάχου Βρούτου, τοῦ Ορατίου Κόκλη, τοῦ Κουρείου Δεντάτου, τοῦ Μάρκου Κουρτίου, τοῦ Μανλίου, τῶν Σκηπίωνων, τῶν ἄλλων ἡμιθέων τῆς Ῥώμης ἐχειρίζοντο εἰς ἐμφύλιον σπαραγμὸν τὰ ἴδια ζῆφη, καὶ ἡ Σύγκλητος, ἥν, ὡς συνέδριον βασιλέων, ἐξέλαβεν ὁ ἐκ σεβασμοῦ συσχεθεὶς ἀπεσταλμένος τοῦ Πύρρου, ἦτον ἤδη πεπτωκὸς σωματεῖον, χωροῦν πρὸς ὀσημέραι αὖξουσας ταπεινώσιν, ἥς τὸ ὑπὲρ τοῦ ἵππου τοῦ Καλλιγούλα ψήφισμα ἐσημείωσε τὸ ἐσχάτον καὶ ἐξευτελιστικώτατον ὅριον. Ἡ ὕβρις τοῦ Ἰουγούρδα, φρικτῶς πραγματοποιη-

θεῖσα, κατεμόλυνε τὴν Ῥώμην, τὴν ὀνίαν Ῥώμην, καὶ ἡμαῦρου τὴν λαμπρότητα αὐτῆς. Ἰσχυρὰ ἤκουετο μόνῃ τοῦ Κικέρωνος ἡ εὐγλωττος φωνή· ἀλλὰ τίνας ψυχὰς νὰ ἐξάρῃ; ποίας καρδίας, ἐξελκωθεῖσας εἰς τὸ ἐγκλημα καὶ τὴν διαφθοράν νὰ συναρπάσῃ καὶ νὰ ἐγείρῃ; Ἀντὶ ἐχθρῶν ἡ Ῥώμη κατεδίωκε τὰ ἴδια τέκνα, καὶ αἱ ὁδοὶ αὐτῆς, καὶ αἱ στοαί, καὶ ἡ Σύγκλητος ἔτι ὑπὲρ ἥν τηλικαῦται περιϋπτάντο ἀναμνήσεις, εἶχον ἀποβῇ τὸ αἶμα-τηρὸν στάδιον τῆς ἀδελφοκτόνου λύσεως τῶν Ῥωμαίων πολιτῶν. Τοιαύτῃ ἦτο τῆς πόλεως ἡ κατάστασις, ὅτε ὁ νικητὴς Καῖσαρ λαμβάνει τὸ πρόσταγμα τῆς Συγκλήτου νὰ καταθέσῃ τὴν στρατηγίαν, καὶ διαλύων τὰς νικηφόρους λεγεῶνας νὰ φθάσῃ ἐν τάχει, ὡς ἀπλοὺς ἀστός, εἰς τὴν Ῥώμην. Τὸ διάταγμα ἐξέδωκεν ἡ Σύγκλητος, ὑπηγόρευεν ὅμως ὁ Πομπήϊος ζηλοτυπῶν εἰς τὴν δόξαν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ ὑπὸ τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ ἀστέρος του ὁρῶν ἐλαττούμενον τὸ φῶς τοῦ ἰδικοῦ του. Ὁ Καῖσαρ ἔλαβε τὴν διαταγὴν· ἐταλαντεύθη, συνέσπασε τὰς ὀφρὺς καὶ προσεΐδεν εἴτα τὸ γοργὸν ῥεῦμα τοῦ Ρουβίκωνος, εἰς τὰς ὀχθὰς τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀφίχθῃ. Ἐσκέφθη τὴν Ῥώμην ἀφ' ἐνός, τὸν Καῖσαρα ἀφ' ἑτέρου. Ἡ προσωπικότης του ὑπερίσχυσε τῆς πόλεως. *Alea jacta est* ἀνεφώνησε καὶ διέβη τὸν ποταμόν, ἐχθρὸς τῆς Ῥώμης ἤδη, χωρῶν ἀκαδέκτως πρὸς τὰς πύλας τῆς, καὶ σπαίρων ὑπὸ τὸ κέντρον τοῦ πάδους καὶ τῆς ἐκδικήσεως. Κατέφθασεν εἰς τὴν Ῥώμην. Ῥωμαῖος αὐτὸς κατέσχε τὴν πόλιν, καὶ μετ' ὀλίγον, εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Θεσσαλικῆς Φαρσάλου, ἀνεζήτησε τὸν ἀντίπαλόν του Πομπήϊον, ὅστις ἀτόλμως εἶχε καταλίπει τὴν πόλιν ἅμα τῇ προσπελάσει αὐτοῦ. Ἐκεῖ εἰς τὴν Φάρσαλον κατασυνέτριψε τὸν Πομπήϊον ὁ Καῖσαρ, καὶ ἡττημένος ἐν Φαρσάλῳ ὁ ἡγέτης τῶν Συγκλητικῶν καὶ τῶν δημοκρατικῶν ἀπέθανεν ἐν Αἰγύπτῳ ἄδοξον θάνατον ὑπὸ χειρὸς δολοφόνου. Ὁ Καῖσαρ ἦτο ἤδη ὁ ὑπέρτατος τῆς Ῥώμης δικτάτωρ. Εἰς τὴν μάχην τῆς Θάψου ἐσάλευσεν τὴν δημοκρατίαν, καὶ εἰς τὴν μάχην τῆς Μούνδας κατετραυμάτισεν αὐτήν. Ἦδη ἡ θέλησίς του μόνῃ ἐκράτει ἐν Ῥώμῃ. Ἡ περιδεὴς πόλις ἐδέχθη αὐτὸν ἐν ἀνεφίκτῳ θριάμβῳ· τὸν ἀνηγόρευεν ἰσόβιον δικτάτορα καὶ ἐδέχθη αὐτὴ καὶ τὸ Κράτος ὡς νόμον ἀπρόσβλητον τὸ νεῦμα καὶ τὸ κέλευσμα τῆς φωνῆς του. Ἡ Ῥώμη εἶνε ἤδη ὁ Καῖσαρ, καὶ ὁ Καῖσαρ ἐγκλείει τὴν Ῥώμην ἐν ἑαυτῷ.